

Venstre gjør forskjellen:

Riktig kurs – Mer å gjøre

Politisk regnskap for Venstre 2001 – 2005

POLITISK REGNSKAP FOR VENSTRE 2001-2005

Venstre stortingsgruppe og Venstre i regjeringen oppsummerer her stortingsperioden 2001-2005, der Venstre gjennom hele perioden har deltatt i Samarbeidsregjeringen av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Regjeringsdeltagelsen har gitt Venstre betydelig innflytelse og mange gode resultater. Norge er på rett vei – i en mer sosialliberal retning. Det sosialdemokratiske hegemoni i norsk politikk er brutt, og bør ikke gjenopprettes. En fortsatt ikke-sosialistisk regjering er nødvendig for at Norge skal moderniseres og velferden styrkes.

Mye viktig politikk fra regjeringen skal videreføres inn i neste periode. Det gjelder særlig iverksettelse av kunnskapsløftet for skolen, skattereformen, pensjonsreformen, ny arbeids- og miljøforvaltning, kulturmeldingen, osv. Også mange viktige miljøpolitiske avgjørelser skal tas i neste periode, og det skal settes videre kurs for et nyskapende og kreativt Norge som sikrer arbeidsplasser og velferd.

En regjering med Ap og LO som dominerende krefter vil ikke føre noen "ny" politikk, men tvert imot føre gammel – og gammeldags - gjennomprøvd politikk. Det er viktig å hindre en slik reversering av regjeringens politiske kurs. Det er også viktig å hindre en sterk høyredreining. Tyngdepunktet må ligge i sentrum.

De ti viktigste resultatene i kortform:

1. Samarbeidsregjeringen har brutt det sosialdemokratiske hegemoniet, og ført politikken i mer sosialliberal retning på alle samfunnsområder. Både velferd og personlig frihet er styrket, og Norge moderniseres.
2. Det er orden i økonomien og optimisme i næringslivet. Mye skyldes ytre omstendigheter, men det har også kostet i form av å si nei til legitime utgiftskrav over statsbudsjettet.
3. Ved å binde Høyre til en god miljøpolitikk har Venstre opphevet den politiske tyngdekraften og fått tidenes beste miljøregnskap.
4. Skattereformen er i tråd med Venstres program. Vi har fjernet investeringsavgiften, delingsmodellen og fått vedtatt et rettferdig skattesystem med tilnærmet likhet for skatt på arbeid og kapital. Svært viktig for småbedriftene.
5. Velferds-Norge er vesentlig styrket med ny forvaltning (NAV), målrettet satsing mot fattigdom og rus og en bred pensjonsreform.
6. Den sosialdemokratiske skolepolitikken, som verken ga sosial utjevning eller god læring, er erstattet med kunnskapsløftet, styrking av lærerutdanning og økt lokal frihet.
7. Moderne distriktspolitikk og ny optimisme i landbruket gjennom en rekke reformer.
8. Samferdselspolitikk med kjempeløft for kollektivtrafikken og framskynding av viktige veiprosjekter av særlig viktighet for trafikksikkerheten.
9. En justispolitikk som har turt å ta tak i de vanskelige sakene og som har forent kamp mot økt organisert kriminalitet med økt satsing på de sosiale sidene.
10. Venstre sto lenge alene om å være opptatt av ytringsfrihetens kår, fornyelse av offentlighetslov og større åpenhet. Viktige nye skritt er tatt på disse områdene.

Hva sa vi – og hva har vi gjort?

Venstre lovet velgerne følgende før valget i 2001:

1. En stemme på Venstre er den beste garantien for en ny regjering – uten Arbeiderpartiet, uten Fremskrittspartiet.
2. En stemme på Venstre er en stemme for en bedre og mer moderne miljøpolitikk. Nei til forurensende gasskraftverk. Aktiv kamp mot forurensingen fra Sellafield.
3. En stemme på Venstre er en stemme for en aktiv politikk for småbedrifter og gründere. Vi trenger en enklere småbedriftshverdag.
4. En stemme på Venstre er en stemme for forpliktende satsing på utdanning og forskning.
5. En stemme på Venstre er en stemme for en fornyelse av velferdssamfunnet, med omfattende reformer og mer fokus på dem som har minst.
6. En stemme på Venstre er en stemme for et nasjonalt kulturløft.
7. En stemme på Venstre er en stemme for en mer liberal og human flyktning- og innvandringspolitikk. Ja til økt arbeidsinnvandring.
8. En stemme på Venstre er en stemme for et enklere og mer rettferdig skattesystem.

Venstre har levert på alle disse områdene og på andre viktige saksfelt:

1. En ny regjering uten Arbeiderpartiet – uten Fremskrittspartiet

- Samarbeidsregjeringen var ikke mulig uten Venstre, derfor ble Venstre invitert med på tross av at valget i 2001 bare gav 2 stortingsrepresentanter. Samarbeidsregjeringen (Bondevik II) er den første regjeringen siden Borten-regjeringen (V, Sp, KrF & H) 1965-1969 som sitter i en hel stortingsperiode. Alt snakk om svak og ustabil regjering faller på egen urimelighet.
- Politikk handler om å oppnå resultater. For Venstre handler det om å endre samfunnet i en mer liberal retning. Gjennom deltakelse i Samarbeidsregjeringen har Venstre stor innflytelse på viktige saksfelt som miljøpolitikk, skattepolitikk, rusomsorg og utdanningspolitikk. Vi har befestet vår plass som det radikale sentrumspartiet i en regjering som leverer god politikk for hele landet og som holder orden i økonomien. Den samme påvirkning over politikken ville ikke vært mulig i en opposisjonstilværelse på Stortinget uten betydning for det maktpolitiske vippepunktet.
- Venstre har bidratt til å sikre en god balanse mellom sentrum og Høyre i regjeringen. Intet samarbeid kan overleve med dominans, og Venstre er i sum godt fornøyd med resultatene av samarbeidet. Vi trekker Høyre i mer sosial retning og Kr. F i mer liberal retning. Regjeringen har kunnet samarbeide med tre ulike partier i Stortinget og har dermed fått gjennomslag for det meste av sin politikk med ulike flertall: Med Frp om flere budsjettvedtak og modernisering av offentlig sektor. Med Ap om ett statsbudsjett, samt de store reformene, som folketrygd, skatterreform, kunnskapsløft. Med SV om miljøpolitikk og bioteknologi.

2. Tidens beste miljøregjering

- Det er fortsatt ikke bygget forurensende gasskraftverk, men det er stor satsing på teknologi for CO₂-håndtering. I løpet av perioden 2001-2005 er det brukt 300 millioner på dette.

- Det er satset rekordmye på utvikling av nye fornybare energikilder som for eksempel bioenergi, både ved økte bevilgninger og ved å gjøre det mer lønnsomt med produksjon av bioenergi. Innbetalingene til Energifondet er økt til 600 millioner kroner i 2005.
- Venstres innsats i regjering var avgjørende for å få vernet de sårbare områdene utenfor Lofoten for petroleumsaktivitet.
- Etter Venstres initiativ og påtrykk i valgkampen 2001 har vi vunnet fram i vår kamp for å stoppe de forurensende utslippene fra Sellafield-anlegget i Storbritannia.
- Det er tidenes satsing på kollektivtrafikk. Sem-erklæringens mål om en økning i kollektivtransportsatsingen på mellom 1,5 og 2 mrd kroner mer til kollektivtransport enn Stoltenberg-regjeringen er oppfylt. Økningen er på ca. 4 mrd kroner over fire år, og rundt 1,7 mrd i 2005 (i forhold til Stoltenberg-regjeringens 2001-budsjett). Det er innført belønningsordning som stimulerer storbyområdene til å gjennomføre tiltak som bedrer kollektivtilbudet og reduserer biltrafikken og momsreformen for persontransport gir transportselskapene bedre økonomi. Den første stortingsmelding om kollektivtransport ble lagt fram fra Venstres samferdselsminister våren 2002.
- Venstre har i en årrekke arbeidet både lokalt og nasjonalt for vern av flere vassdrag. Ved suppleringen av verneplan for vassdrag har regjeringen inkludert Bjerkreimsvassdraget og ca 50 andre vassdrag og også slått fast at Vefsna skal vernes. Saudautbyggingen ble langt mer skånsom enn det som det egentlig var flertall for på Stortinget takket være Venstres innsats i regjeringen.
- Barskogvernet er økt betydelig, både gjennom økte bevilgninger over flere år, men også gjennom avtaler om frivillig vern og aktiv bruk av Statsskogs arealer.
- Etter initiativ fra Venstre vil mange av forsvarets eiendommer, flere naturperler langs kysten, sikres for allmennheten ved at Statsskog kjøper disse.
- Etter initiativ fra Venstre ble regjeringspartiene sammen med Arbeiderpartiet og SV under behandlingen av statsbudsjettet for 2004 enige om å utvide dagens avgiftsfritak for elbiler til også å gjelde hydrogenbiler med brenselceller. Dette vil kunne være med på å gjøre Norge til et foregangsland innenfor nullutslippsteknologi bygd på hydrogen. For elbiler er det i Norge innført ordninger med gratis offentlig parkering, fritak fra bomavgift og fritak for engangs- og årsavgift. I tillegg er det innført lavere avgiftsgrunnlag ved bruk av elbil som firmabil, og for kjøp av nye elbiler ble det fra 1. juli i fjor innført "nullsats" når det gjelder merverdiavgift. Venstre har i Samferdselsdepartementet foretatt en kraftig økning av bevilgningene til miljøvennlig transport, blant annet satsing på alternative drivstoff, hydrogen og brenselceller, og nullutslippsteknologi i transportsektoren.
- Samarbeidsregjeringen har vernet mer enn noen annen regjering – for å sikre at det biologiske mangfoldet og den unike og spesielle naturen vi har skal kunne overlates til framtidige borgere. Det siste vernevedtaket var de majestetiske Lyngsalpene i Troms. Under Bondevik 2 har Norges verneareal økt med 50 % og totalt er nå 11,3% av Norges areal vernet. I 2005 bruker Samarbeidsregjeringen 69 millioner kroner for å sikre om lag 10 nye verneområder i Norge.

3. En aktiv politikk for næringsliv, småbedrifter og gründere.

- For Venstre har en god økonomistyring for å sikre arbeidsplasser, lavere rente og stabil kronekurs vært et av de viktigste ærender. Takket være regjeringens ansvarlige økonomiske politikk har vi en rekordlav rente. Det er det viktigste tiltaket for norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. Harde prioriteringer gir resultater.
- Regjeringen har fått gjennomslag for alle de viktigste endringene i forslag til ny skattereform. Det betyr at endelig kan hele den kompliserte og urettferdige delingsmodellen kastes på historiens skraphaug. Venstres 12 år lange kamp mot delingsmodellen er kronet med seier. Gründere og småbedrifter får like gode vilkår som store selskaper. Gjennom fjerning av delingsmodellen og investeringsavgiften har Venstre levert resultater som merkes i hverdagen for den enkelte aktive eier og den enkelte bedrift, forslag som vi først var alene om.
- Et viktig ærend for Venstre er å gjøre det enklere å starte en småbedrift og la det bli mer attraktivt å bli gründer og selvstendig næringsdrivende. Det var Venstre som stod i bresjen for "Et enklere Norge"-prosjektet som Sentrumsregjeringen startet og som videreføres av Samarbeidsregjeringen, etter et bråstopp hos Jens Stoltenberg og Jørgen Kosmo. Regjeringen har fjernet 400 "unødvendige" forskrifter og arbeider aktivt med å fortsette "storrengjøringen" i forskriftsjungelen. Som eksempler kan nevnes at 27 forskrifter og helse- og miljøfarlige kjemikalier har blitt til 3 og 13 ulike lover om matvareproduksjon er samlet i 1 felles lov. Ny tiltaksplan for 2005-2009 er fremmet i juni 2005.
- Næringslivet kan nå fylle ut og sende opplysninger til Brønnøysundregistrene, Skattedirektoratet og Statistisk sentralbyrå via Internett fra et felles nettsted – Altinn. Altinn er et viktig bidrag for å lette innrapporteringsbyrden for næringslivet, noe som er et sentralt mål i regjeringens og Venstres arbeid for forenkling og tilrettelegging for næringslivet – Et enklere Norge. Når bedriftene kan bruke mindre tid på å forholde seg til offentlige pålegg og rapporteringsplikter, frigjøres ressurser til produksjon, markedsarbeid og innovasjon.
- Regjeringen har innført SkatteFunn – en ordning med skattefradrag for bedriftenes utgifter til forskning og utvikling er innført, og er fra 2003 utvidet til å omfatte alle bedrifter, uavhengig av størrelse. Ordningen er en stor suksess. Samlet skattelette til forskning var i 2004 1,5 mrd. I 2005 ventes dette å stige til 1,8 mrd kr. Prosjekter inn under SkatteFunn for perioden 2003-2005 godkjent pr. mai 2004 er på over 20 mrd kroner. Samlet skattelette for perioden anslås til 3.6 mrd.
- Regjeringen har gjennomført en betydelig satsing på forskning og utvikling. Forskningsbevilgningene over statsbudsjettet er økt fra ca. 11,7 mrd i 2002 til ca 14,2 mrd i 2005. Den samlede økningen i offentlig innsats til forskning er på ca 5 mrd. kroner under Samarbeidsregjeringen. 3,2 mrd i økte bevilgninger og 1,8 mrd i inntektstap knyttet til SkatteFunn. Forskningsmeldingen fra våren 2005 peker videre framover (se under pkt 4)
- Kampen mot økonomisk kriminalitet er viktig for norsk næringsliv. Denne typen kriminalitet har blitt stadig bedre organisert og mer internasjonal. Derfor har justisminister Odd Einar Dørum lagt fram en ny handlingsplan mot økonomisk kriminalitet. Blant annet opprettes tverrfaglige team for bekjempelse av økonomisk kriminalitet i alle politidistriktene.

4. Løft for utdanning og forskning

- Regjeringens stortingsmelding om skolen, "Kultur for læring" er den største frihets- og kunnskapsreformen i norsk skole i nyere tid, med stor delegering av frihet og ansvar ned til den enkelte skole. Den er også et systemskifte fra en sosialdemokratisk enhetsskole til en sosialliberal frihets- og kunnskapsskole. Regjeringen har fått et bredt flertall for alle viktige hovedtrekk i meldingen. Venstre er særlig fornøyd med at den lokale skoleeier kan bestemme innholdet i 25 prosent av timene og at skolene selv får større frihet til å velge metoder, organisering og arbeidsmåter.
- En ny allmennlærerutdanning er innført med sterkere vekt på spesialisering og faglig fordypning, samt femårige lærerutdanninger ved universitetene. Det legges opp til et historisk kompetanseløft for lærere og skoleledere med en samlet statlig finansiering på 2-3 mrd. kroner.
- Ny lov om frittstående skoler trådte i kraft 1. oktober 2003. Friskoleloven innebar vesentlige endringer for frittstående grunnskoler. Kravet i den tidligere privatskoleloven om at skolen måtte være et religiøst eller et faglig-pedagogisk alternativ, er erstattet med et krav til kvalitet og innhold. Det er gitt en rett til godkjenning for søkere som fyller lovens krav. Friskolenes organisatoriske og pedagogiske uavhengighet er opprettholdt og understreket i friskoleloven. Loven åpner for å godkjenne internasjonale grunnskoler etter en skjønnsmessig vurdering.
- I perioden 2002-2005 har det vært en samlet økning i de offentlige forskningsbevilgningene på ca. 3 mrd. kroner. I tillegg kommer effekten av skattefradragsordningen for FoU i bedriftene som gir en skattelette i 2005 på ca. 1,6 mrd. kroner. I St.melding nr. 20 (2004-2005) "Vilje til forskning" foreslås det at den samlede forskningsinnsatsen øker til 3 prosent av BNP innen 2010, 1 prosent skal komme fra offentlige kilder.
- Kvalitetsreformen i høyere utdanning er fullfinansiert ved en styrking av den årlige bevilgningen til universiteter og høyskole med 1.144 mill. kroner. Samlet er årlig bevilgning til universiteter og høyskoler økt med 3,8 mrd. kr. fra 2001 til 2005.

5. Fornyelse av velferdssamfunnet

- Regjeringen har fremmet og fått vedtatt forslaget om en ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV). Hovedsaken er et mer verdig og oversiktlig hjelpeapparat som gir borgerne respekt og ikke gjør dem til klienter. Trygde-, sosial- og arbeidskontor vil bli samlokalisert. For å gjøre veien inn i eller tilbake til arbeidslivet lettest mulig er det helt avgjørende med et tettere samarbeid mellom sosial og trygdeetat og aetat. Neste steg, som Venstre vil kjempe videre for, er å samordne ytelsene i en grunnsikkerhet – nemlig borgerlønn med personlig tiltaksplan.
- For Venstre er rusomsorg en av de viktigste velferdspolitiske utfordringene. Rusmisbruk er ikke først og fremst kriminalitet, men en sykdom. Venstre er derfor meget fornøyd med at Regjeringen klarte å foreslå en økning på 100 millioner kroner mer til behandling av rusavhengige i forbindelse med et meget stramt revidert nasjonalbudsjett for 2004. Bl.a. foreslo regjeringen en økt satsing på legemiddelassistert rehabilitering – Metadon/Subutex (LAR). Bevilgningen til LAR ble økt med ca. 40 mill. kroner i budsjettet for 2004 og med ytterligere 20 mill i 2005. Det gir rom for å behandle 200 flere pasienter i 2005.

- Regjeringen styrker også kommunenes innsats for rusmiddelmissbrukere med 70 mill. kroner i 2005. De økte bevilgingene gjør det blant annet mulig å etablere et gatehospital i Oslo i samarbeid med Frelsesarmeen. Regjeringen har bygd ut mange nye lavterskel helsetiltak. Dette er gatenære tiltak for tungt belastede rusmiddelmissbrukere med tilbud om helsesjekk, vaksinasjoner, smittevern, veiledning og oppfølging ved overdoser m.m. Til nå er det opprettet slike tilbud i 34 kommuner. Fra et tilskudd på 8 millioner kroner i 2001 er tilskuddet til lavterskel helsetilbud økt til 48,3 millioner kroner i 2005. Rusmiddelmissbrukerne har fått de samme rettigheter som andre etter pasientrettighetsloven, ikke minst rett til en individuell behandlingsplan. Totalt er bevilgningene til rusfeltet styrket med 482 mill. i perioden 2002 – 2005.
- Samarbeidsregjeringen la som den første regjeringen i nyere tid fram en egen tiltaksplan mot fattigdom høsten 2002. Etter at Samarbeidsregjeringen tiltrådte er den samlede målrettede innsatsen mot fattigdom kommet opp i om lag 3,2 mrd kroner. Det er satt i gang prosjekter som skal hjelpe langtids sosialhjelpsmottakere til å komme i jobb og utdanning (6 av 10 har kommet i jobb eller selvfinansiert utdanning). Bostøtteordningen for barnefamilier med lav inntekt er forbedret. Arbeidet med oppfølging av bostedsløse er styrket med økte bevilgninger. Forsørgertillegget for enslige under utdanning er økt og minstesatsen på rehabiliteringspenger og attføringspenger er økt.
- Med Venstre i Justisdepartementet har vi fått en justispolitikk som strekker seg mot sosialpolitikken. Vi har satt fokus på barn og unges oppvekstvilkår, vold i nære relasjoner, handel med kvinner og barn og rusomsorgen, rettigheter for voldsofre, alternativ straff for unge lovbrøyttere, foreslått såkalt "drug court". Vi bryr oss, også med brysomme ting. Barn og unge som begår kriminalitet risikerer å legge et mønster for voksenlivet. Derfor må vi få et hjelpeapparat som er mindre opptatt av systemtenkning, og mer opptatt av å sette de barn og unge som sliter i sentrum.
- Etablering av sprøyterom er et viktig gjennomslag for Venstre, som har ført kampen både lokalt og nasjonalt. Ordningen skal sikre missbrukere mer verdighet og tryggere rammer rundt sitt misbruk. Sprøyterommet skal ikke være noen erstatning for andre tiltak for å hjelpe missbrukere ut av sitt misbruk.
- Venstres mål for barnehagepolitikken er full barnehagedekning, mangfoldig, kvalitet og valgfrihet i tilbudet, samt lavere foreldrebetaling. Dette er også regjeringens politikk. Siden 2001 har satsingen på barnehager økt med 6,9 mrd kroner. For perioden 2002 tom 2004 har 17.400 flere barn fått barnehageplass. Målet for 2005 er plasser til 9.000 nye barn. Dersom dette oppfylles, vil 26.400 flere barn ha fått barnehageplass under Samarbeidsregjeringen. Venstre mener at barnehageplass til alle som ønsker det er viktigere enn en lav maksimalpris. Maksprissystemet, som opposisjonen påtvang regjeringen, har forsinket full dekning, og har svekket lokaldemokratiet.

6. Et nasjonalt kulturløft

- Regjeringen har i stortingsmeldingene om den kulturelle skolesekken og "Kulturpolitikk fram mot 2014" (Kulturmeldingen), presentert en offensiv kulturpolitikk med vekt på desentralisering, det frie kunstfeltets betydning, og sikring av institusjonenes rammevilkår. Ny opera, Nybygg for Hålogaland Teater, Nasjonalmuseet for kunst er blant de store tiltakene. I 2005 har skolesekken fått 160 mill av spilleoverskuddet, 120 mill er gått til bygging av kulturlokaler lokalt og regionalt. Medietilsynet samler tre tidligere tilsyn. Pressestøtten er videreført.

Frivillig sektor er styrket med en rekke tiltak. Utvalg er oppnevnt for å utrede forholdet mellom stat og kirke. Ny bokavtale er i all hovedsak i samsvar med Venstres program. Ny åndsverklov er vedtatt, med gjennomslag for Venstres syn vedr kopiering til MP3.

7. En ærlig dør til Norge. Human innvandringspolitikk

- Regjeringen har gjennom flere ulike tiltak myket opp regelverket for arbeidsinnvandring, noe som er viktig for mange småbedrifter – ikke minst i distriktsbaserte næringer som landbruk, fisk og reiseliv. Regjeringen har innført en spesialistkvote på inntil 5000 hvor en ikke foretar en individuell arbeidsmessig vurdering. I tillegg er det gitt mulighet til å søke arbeid som spesialist fra riket. Vi har også utvidet Barentsregionen i forhold til tillatelser for ufaglært arbeidskraft fra Russland. Regionen omfatter nå Finnmark, Troms og Nordland (tidligere bare Finnmark). En kan nå få arbeidstillatelse for 2 år, tidligere 1 år, og karantenetiden er redusert til 1 år fra tidligere 2 år. Regjeringen har også vedtatt å øke perioden for sesongarbeidstagere fra 3 til 6 måneder, noe som vil gjøre det lettere for sesongbetonte næringer som landbruk, fiskeri og reiseliv å skaffe seg nødvendig arbeidskraft i høysesongene. Regjeringen har også myket opp reglene for arbeidsinnvandring fra de nye EU-landene, i tråd med EØS-avtalens krav om et fritt arbeidsmarked.
- For Venstre har det vært viktig å slå ring om asylinstituttet slik at de som trenger det virkelig får hjelp. Det betyr en strengere praksis overfor "grunnløse" asylanter på den ene side, men også oppmykingen av regelverket på den andre side. Regjeringens forslag om å endre i utlendingsforskriften slik at forfølgelse på grunn av kjønn og seksuell orientering kan danne grunnlag for asyl i Norge er en seier for Venstres syn.
- Regjeringen ga i stortingsmeldingen "Mangfold gjennom integrering og deltagelse" viktige verdimeldinger om innvandring og integrering, i tråd med Venstres syn. Venstre var først ute med å kreve en deling av UDI, ved å skille innvandringssaker og integreringsarbeidet. Integreringsdirektoratet ble etablert våren 2005.
- Regjeringen har ført en aktiv politikk mot diskriminering, mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, gjengdannelser og andre illiberale utslag i enkelte innvandremiljøer.

8. Et enklere, flatere og mer miljøvennlig skattesystem

- Regjeringen har fått gjennomslag for alle de viktigste endringene i forslag til ny skattereform. Dette er en stor seier for Venstres skattepolitikk: Skatt på arbeids- og kapitalinntekter utjevnes, delingsmodellen og skatt på bolig fjernes.
- Regjeringens totale skattelette har de samme økonomiske rammer som Venstre antydte i valgkampen, langt mindre enn det Høyre gikk inn for. Lettelser er gitt både for personer og bedrifter, i topp og i bunn. For hver krone som det er gitt i skattelettelser, er det brukt over 2 kroner til å bygge ut velferden. Regjeringens politikk er derfor dobbelt sosial – velferden styrkes, og grunnlaget for fremtidig velferd styrkes.
- I budsjettet for 2005 ble det tatt viktige skattepolitiske grep i retning av Venstres mål om overgang fra rød til grønn skatt. Det blir mindre skatt på arbeid og mer skatt på forbruk og forurensning. Det er framtidens skattepolitikk, slik Venstre ønsker det.

9. Andre viktige saker for Venstre

Bedre lokaldemokrati

Venstre har i det siste året fått gjennomslag for viktige prinsipper om større lokal frihet og mer lokalt ansvar. Regjeringen har foreslått en sanering av øremerkede overføringer til kommunene, men stortingsflertallet har dessverre strittet imot. Regjeringen har satt ned en lokaldemokratikommisjon etter krav fra Venstres landsstyre. Folk skal ha mer makt over sin egen hverdag. I tillegg har Venstre gått i bresjen for desentralisering av ansvar og oppgaver. Kontroversielle saker som utflytting av tilsyn, organisering av det nye Mattilsynet, flytting av ansvar, oppgaver og økonomiske virkemidler innenfor miljø- og landbruksområdet, vil føre til flytting av makt fra sentrale organ og apparat i Oslo og ut til kommunene og borgerne.

Økt ytringsfrihet

For 10 år siden var Venstre alene om å være opptatt av prinsipiell tekning om ytringsfrihet. Venstres justisminister la fram en stortingsmelding om større ytringsfrihet, med forslag til ny utforming av Grunnloven § 100, samt ulike lovgivningstiltak. Regjeringen går blant annet inn for å oppheve forbudet mot politisk reklame i fjernsyn og anbefaler istedenfor at reklamebruken blir nærmere regulert. Regjeringen går inn for å begrense det strafferettslige ansvar for ærekrenkninger. Regjeringen legger vekt på å styrke ytringsfrihet for ansatte og forslår grunnlovsfesting av offentlighetsprinsippet. For Venstre er det grunnleggende å ha en vid toleranse for ytringsfrihet, selv om det kan være krevende. Liberalere vil aldri automatisk forby det vi ikke liker, men heller gå i rette med det gjennom frie ytringer.

Offentlighetsloven

På grunn av sommel fra Arbeiderpartiet, fremmet Venstre på egenhånd en symbolsk "stortingsmelding 0" i valgkampen 1997. I regjering har Venstre fulgt opp og i juni 05 fremmet justisminister Odd Einar Dørum forslag til ny offentlighetslov. Den vil vesentlig styrke retten til innsyn i offentlig virksomhet. Organisasjonsformen skal ikke lenger være avgjørende for innsynsretten. Lovforslaget bygger på at det bare skal være anledning til å gjøre unntak fra innsyn når det foreligger et reelt og saklig behov for det. Dette betyr at det som hovedregel bare vil være anledning til å gjøre unntak for opplysninger som det kan ha skadelige virkninger å offentliggjøre. For å styrke innsynsretten i kommunalsektor betyr forslaget at kommuner og fylkeskommuner ikke lenger skal regnes som ett organ i henhold til offentlighetsloven. Forslaget legger også opp til en vesentlig innsnevring i unntakstilfeller for dokumenter i anbudssaker.

Etiske retningslinjer for petroleumsfondet

Det har vært viktig for Venstre at etiske retningslinjer for petroleumsfondet kommer på plass og at miljøhensyn tas inn som et av kriteriene. Dette er nå fulgt opp av regjeringen gjennom retningslinjer om *eierskapsutøvelse* for å fremme langsiktig finansiell avkastning basert på internasjonalt aksepterte normer som FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. *Negativ filtrering* av selskaper som selv eller gjennom enheter de kontrollerer, produserer våpen eller sentrale komponenter til våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper. Og *uttrekk av selskaper* der det er uakseptabel risiko for at man gjennom eierskap vil medvirke til grove eller systematiske etiske normbrudd, som for eksempel krenkninger av grunnleggende humanitære prinsipper, grove krenkninger av menneskerettighetene, grov korrupsjon eller alvorlige miljøødeleggelser.

Økt bistand til verdens fattige.

I en periode med behov for betydelige budsjettkutt på mange områder, har regjeringen klart å øke bistanden til verdens fattige. Siden 2001 har norsk utviklingsbistand økt fra 0,83 % av BNI til 0,95 % av BNI, dette er et verdensledende nivå. Totalt vil 16,6 mrd kroner gå til bistand i 2005. I budsjettet for 2005 økte Samarbeidsregjeringen bistanden med 1,6 mrd kroner.

Stortingsmeldingen "Felles kamp mot fattigdom" gjør det klart at Norge skal innrette sin politikk etter FNs åtte tusenårsmål. Meldingen presenterer en helhetlig politikk for fattigdomsbekjempelse med fire reformgrep samtidig: 1) reform av globale rammevilkår for handel og gjeld, 2) giverreform for mer og bedre bistand, 3) styresettreform hos utviklingslandene og 4) mobilisering av privat sektor og frivillige organisasjoner.

Politisk regnskap for Venstres departementer

Landbruks- og matdepartementet

Statsråd Lars Sponheim. Statssekretær Leif Helge Kongshaug.

Nasjonalt arbeide for å sikre det biologiske grunnlaget og miljøkvaliteter

- Lagt om skogpolitikken der tilskuddsordning til skogkultur og transport fjernes, mens skattefordelen ved bruk av skogfond forbedres. Dette innebærer at staten ikke lenger vil stimulere til nyetablering av barskog, og tiden for skogreising i Norge avsluttes.
- Utvidelse av barskogvernet er prioritert høyt ved å bygge opp midler til vern i fond, samt bedt miljøvernmyndighetene vurdere deler av Statsskogs arealer for vern. 700.000 dekar av Statsskogs arealer er registrert med tanke på vern, og det er meldt oppstart av verneprosess for 540.000 dekar, hovedsakelig i Sør-Norge.
- Det er fremmet og vedtatt ny lov om skogbruk i Stortinget, med klarere rammer for miljøkrav og med vesentlige forenklinger.
- Fra 2004 ble det innført krav om miljøplan på alle gårdsbruk for å kunne være tilskuddsberettiget; dette erstatter tidligere enkeltvise sprøyte- og gjødselsplaner, og gjøre næringen forberedt på å kunne tilfredsstille den "Retten til miljøinformasjon" som nå gis borgeren gjennom den nye loven (med samme navn).
- Reindrifststyret har fastsatt et øvre reintall for sommerbeite i Vest Finnmark, og regjeringen har bidratt med en rekke økonomiske ordninger for de som frivillig ønsket å redusere eller avvikle sin reindrift, for å sikre at reintallet ikke blir høyere enn ressursgrunnlaget tåler. Det er forelått en endring i reindrifstloven som innebærer en bestemmelse om reintallsreduksjon og nye bestemmelser om sanksjoner.
- Det er etablert et nasjonalt miljøprogram og regionale miljøprogram, bl.a. med regionale virkemidler i alle fylker.
- Det bevilges 340 mill kr til prioriterte tiltak i kulturlandskap
- Det er etablert 3 nye nasjonale mål for jordvern og sikring av kulturlandskap, og utviklet nye visuelle informasjonsvirkemidler til hjelp i kommunene.
- Satsningen på kartleggings- og overvåkingstiltak for biologisk mangfold, som Miljøverndepartementet koordinerer, er videreført.

Internasjonalt arbeid for et bærekraftig landbruk

- Det er fremmet norske posisjoner og drevet aktiv alliansebygging i WTO-prosessen, spesielt mellom land som ønsker handlingsrom for å føre en aktiv nasjonal politikk som ikke er relatert til handel, slik som distriktsinteresser, matforsyning, vern av kulturlandskap og hensyn til biologisk mangfold (såkalte Non Trade Concern - NTC).
- Slutført forhandlingene om protokoll 3 og artikkel 19 til EØS-avtalen om handel med landbruksvarer.
- Det er videreført toll- og kvotefri markedsadgang til Norge for landbruksvarer fra MUL-landene.

Bonden som selvstendig næringsdrivende og leverandør av mat, opplevelser og energi.

- Det er inngått jordbruksavtale med landbruksorganisasjonene 4 år på rad, fra 2002 til 2005.

- Det er startet et helhetlig arbeid, Landbruk pluss, for å stimulere til ny næringsaktivitet i tilknytning til gårdsbruket, og gi rom for de som vil leve for gården, ikke bare av den.
- Bevilget midler til kommersialisering av landbruket som totalleverandør av bioenergi gjennom et bioenergiprogram. For 2005 er dette beløpet på 23 mill.
- Etablert nasjonale og regionale strategier for næringsutvikling; Landbruk mer enn landbruk – som en samlet og offensiv plan for å videreutvikle hele verdikjeder innenfor mat, trevirke, bioenergi, reiseliv og tjenesteproduksjon.
- Videreført og spisset satsingen på markedsføringssamarbeidet Landbruket - Norges Turistråd til "Markedsføring av Norge som reisemål i eget land"
- Innovasjon Norge er i gang med å fjerne flaskehalser for småskala matprodusenter; det skal bli enklere å starte opp og drive mindre næringsmiddelbedrifter i Norge.
- Lagt til rette for et større mangfold av samarbeidsformer i jordbruket ved en forenkling og omlegging av tilskuddsystemet slik at alle foretakstyper likestilles.
- Økt handlingsrommet for melkeprodusenter ved en friere omsetning av melkekvoter.
- Kvotetaket for samdrifter i melk økt fra 500.000 l til 750.000 l. Enkeltbruk hevet fra 170.000 l (2002) til 400.000 l.
- Fra 1. juli 2003 innført fri melkeproduksjon utenfor kvoteordningen for videreforedling på egen gård.
- Konesjonsgrensene i svin- egg og kyllingproduksjon er økt vesentlig.
- Markedsreguleringsystemet for kylling er opphevet.
- Satsingen på økologisk landbruk er videreført og det er satt inn tiltak for å fjerne flaskehalser for videre utvikling. I tillegg er handlingsplanen for økologisk landbruk revidert og arbeidet gjort mer markedsrettet.
- Inntektsfradraget ved beskatning er ført videre med utvidet adgang til inntektsfradrag for jordbruket ved skattlegging tilsvarende en inntektsverdi før skatt på 300 mill.

Sikre trygg mat og gi borgeren større frihet til å velge produkter ut i fra egne preferanser

- Etablert et nytt og helhetlig mattilsyn, som erstatning for 4 tilsynsstrukturer. Dette var operativt fra 2004, og gir et helhetlig tilsyn med hele produksjonskjeden.
- Opprettet sju matpolitiske forbrukerpanel som skal være lekfolks stemme inn mot myndighetene, i forhold til mattrygghet, risikovurderinger, produksjonsmetoder, informasjon, merking mv.
- Lagt fram og fått Stortingets tilslutning til Stortingsmelding om dyrevelferd som trekker opp mål og strategier for å sikre dyrs velferd.
- Innført ordningen om beskyttelse av opprinnelsesbetegnelser mv. på landbruksbaserte næringsmidler, i tillegg har Stiftelsen Matmerk (tidligere Godt Norsk) opprettet nye merkeordninger for spesialitet mv.
- Avholdt en internasjonal konferanse om genmodifisering og mat med bred deltakelse.

Forenkling, modernisering, effektivisering og delegering

- Virkemidlene over jordbruksavtalen er forenklet og gjort mer målrettet.
- Det er igangsatt arbeidet med forenkling av regelverket på kjøttområdet.
- Det er gjennomført flere tiltak for å øke omsetning av landbrukseiendommer med sikte på at folk kan leve for gården, ikke bare av den.
 - Nye arealgrensener for konsesjonsplikt fra 01.01.04.

- En nedre beløpsgrense for prisvurdering ved konsesjonspliktig kjøp av eiendom fra juni 2004.
 - Forslag om oppheving av delingsforbudet i jordloven.
- Plan- og bygningsloven har blitt tydeliggjort for å legge bedre til rette for landbrukstilknyttet næringsvirksomhet.
- Ved å forenkle tilskuddsmidler og delegere myndighet har lokale myndigheter fått større mulighet til å målrette miljøinnsatsen etter lokale nærings- og miljøbehov. En rekke juridiske og økonomiske virkemidler blitt overført til kommunene, slik at de får mer ansvar for gjennomføring av landbrukspolitikken.

Justisdepartementet

Statsråd Odd Einar Dørum. Statssekretærer Rita Sletner og Trond Prytz.

Barn og unge

- Gitt politiet flere verktøy for å bekjempe kriminalitet blant barn og unge, politiet plikter nå å etterforske lovbrudd som begås av 12-15 åringer, barn under 15 år kan forbys å oppholde seg på enkelte steder, foreldre kan innhentes til en "bekymringsamtale" hos politiet, politiet skal kunne avslutte en sak ved å oversende den til barnevernet, som melder tilbake til politiet om saken.
- Prosjektet snu unge lovbrutere i tide gjennomføres 5 steder i Norge. Prosjektene er lokalforankret og basert på etatssamarbeid samt inkludering av frivillige organisasjoner og foreldrene. Erfaringer fra disse pilotene skal danne grunnlaget for en handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet som kommer før sommeren.
- 6 ukers tidsfrist fra saken kommer til tingretten til rettssaken starter for tiltalte under 18 år.
- Økt bruk av konfliktråd og samfunnsstraff.
- Dommerledet narkotika program spesielt rettet mot unge rusmisbrukere som har en kriminell livsstil.
- Skilt ut "barneporno" i eget straffebud.
- Styrket barns rettsvern ved å inkorporere FNs barnekonvensjon.

Straffesakskjeden

- Økt soningskapasiteten med 320 plasser.
- Politireformen fase 1 og 2. I del en ble antallet politidistrikt redusert fra 54 til 27, i alt 1260 stillinger er omdisponert. I fase 2 skal en befeste nærpoltiet og må da i noen distrikter se på ressursfordelingen mellom lokale og sentrale enheter i politidistriktene.
- Pliktig vurdering av helsetilstand ved varetektsfengsling.
- Skjerpet straff for gjenganger kriminalitet og seriekriminalitet.
- Økt strafferamme for naskeri og dermed åpnet for at naskere kan pågripes på fersk gjerning.
- Økt bruken av tilståelsesrabatt og fremskutt prøveløslatelse.
- Strengere soningsforhold for de hardest kriminelle.
- Styrket regionalt forvaltningssamarbeid mellom Aetat, Arbeidsdirektoratet og Kriminalomsorgens sentrale forvaltning.
- Lagt opp til økt bruk av soning for rusmiddelmissbrukere i behandlingstilstand (§12-soning).
- Promilleprogrammene er gjort landsdekkende.
- Styrket tilbud til domfelte menn med volds- og aggresjonsproblemer.
- Pilotprosjekt med egne pappagrupper i fengsel.
- Doblet strafferammen for å bære kniv på offentlig sted.
- Tjenestenummer til politiet
- Sammenlåning av første instans domstoler, fra 92 til 66.

Organisert kriminalitet

- Opprettet Nye Kripos for å styrke kampen mot den organiserte kriminaliteten
- Økt straffene for å delta i organisert kriminalitet og kriminalisert avtaler om organisert kriminalitet.
- Bekjempelse av korrupsjon og hvitvasking gjennom en generell straffebestemmelse mot korrupsjon også i privat sektor, egen bestemmelse mot utilbørlig påvirkningshandel, et treårig prosjekt med UD og en egen handlingsplan.
- Nasjonale retningslinjer for beskyttelse av vitner og tiltak: økt bruk av voldsalarm, skjerming i offentlige og private registre, vakthold og nytt bosted.
- Gjort det enklere for politiet å beskytte identiteten til kilder og informanter for å verne dem mot trusler, tvang og represalier.

- Åpnet for fiktiv identitet, dvs nytt fødselsnummer, navneendring samt endring av personopplysninger i folkeregisteret.
- Terrorlovgivning.
- Utvidet politiets metoder i bekjempelsen av organisert kriminalitet.

Menneskehandel, tvangsekteskap, vold og kjønnslemlestelse

- Skjerpet kampen mot menneskehandel, gjennom handlingsplan, eget straffebud mot menneskehandel og kompetanseheving i politiet.
- Arbeider med sosialpolitiske virkemidler som både skal hindre rekruttering og tilby et alternativ til de som allerede er prostituerte som et alternativ til kriminalisering.
- Gjort det straffbart å inngå ekteskap med personer under 16 år samt å presisere at tvangsekteskap omfattes av straffelovens §222 om tvang.
- Avvergingsplikt i forbindelse med kjønnslemlestelse.
- Handlingsplan mot "Vold i nære relasjoner"
- Etablert en ordning med familieviolenskoordinator ved alle landets politidistrikter.
- Fire nye rådgivningskontor for volds ofre.
- Innført mobile voldsalarmer.
- Åpnet for økt bruk av besøksforbud, også i eget hjem.
- Sentralisert voldsoffererstatningen i Vardø.

Rettsikkerhet og verdighet

- Opprettet gjenopptakelseskommisjonen av straffesaker.
- Ytringsfrihet, ny §100 i Grunnloven.
- Offentliggjøring av brudd på reglene om god advokatskikk.
- Sprøyterom.
- Ny offentlighetslov og ny tvistelov.

Beredskap:

- Nytt landsdekkende digitalt nødnett.
- Opprettet DSB, direktoratet for sikkerhet og beredskap.
- Sivil-militære øvelser.
- Fellessekreteriat for de hemmelige tjenestene.
- Satt ned et utvalg for kritisk infrastruktur.

Samferdselsdepartementet

Statsråd Toril Skogsholm. Statssekretær Arnfinn Ellingsen.

1. Kraftig satsing på miljø og kollektivtrafikk

- Kollektivtransportsatsingen er fra 2002 til 2005 til sammen styrket med ca 4 mrd kr i forhold til nivået i Regjeringen Stoltenbergs siste statsbudsjett i 2001. Semerklæringens mål om en økning for kollektivtransporten på mellom 1,5 og 2 mrd kr i forhold til Arbeiderpartiregjeringen er dermed mer enn oppnådd. I budsjettet for 2005 er bevilgningene til kollektivtransporten rundt 1,7 milliarder kroner høyere enn i Aps siste statsbudsjett.
- Den første stortingsmeldingen om kollektivtrafikk noen sinne i Norge, St.meld. nr. 26 (2001-2002) Bedre kollektivtransport, ble lagt fram våren 2002.
- Regjeringen bruker til sammen ca 9,4 milliarder kroner til kollektivtransport i 2005, inkludert momslettelser og bompenger. Direkte over samferdselsbudsjettet får kollektivtrafikken 8,6 mrd kr.
- Kollektivtrafikken fikk et kjempeløft i 2004 med en vekst på nesten 1 mrd kroner. Dette høye nivået ble styrket med ytterligere 225 mill. kr i 2005.
- Regjeringen har innført merverdiavgift med lav sats – seks prosent – for persontransport fra 1. mars 2004. Innføringen av merverdiavgift på persontransport har gitt rom for betydelige kostnadslettelser for kollektivtransporten og bedre tilbud til passasjerene. Momsreformen vil særlig gi økt stimulans til investeringer i nytt materiell. Den økonomiske virkningen av merverdiavgiften er beregnet til en årlig gevinst for trafikksekskapene på ca. 400 millioner kroner.
- I 2004 innførte Regjeringen Belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i storbyområdene; Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim og Kristiansand med 75 millioner kroner. I 2005 ble ordningen økt med over 50 prosent til 115 mill kr.
- Tall for 2004 viser vekst i kollektivtransporten og/eller reduserte takster for alle storbyene, sammenlignet med 2003. Passasjerøkningen for kollektivtransporten viser at regjeringens og byenes innsats for å øke kollektivandelen gir resultater.
- Regjeringen innførte i 2002 en ny skole- og studentrabatt på månedskort og andre periodekort i lokaltrafikken over hele landet med 40 % rabatt. (Økt fra Aps forslag på 30 prosent). Årlig brukes det over 100 mill. kr på denne ordningen.
- Det er satt i gang et stort prosjekt for å øke fremkommeligheten og hastigheten for buss og trikk i Oslo og Akershus, Frem 2005. Det er satt i gang en utredning av utfordringene for bedre kollektivtransport i Bergen. Etter hvert kan prosjektet utvides til flere byer.
- Staten har bidratt betydelig til utbygging av infrastruktur for kollektivtrafikken, blant annen til t-baneringen i Oslo.
- Det er stor satsing på kollektivfelt og andre framkommelighetstiltak for kollektivtrafikken på vegbudsjettet, særlig i de største byene. I perioden 2002-2005 er det bevilget til sammen 1060 mill. kr. I tillegg kommer om lag 1 600 mill kr i bompenger.
- Friere etableringsrett for ekspressbusser er innført over hele landet. Dette har bidratt til å styrke kollektivtilbudet, spesielt i distriktene.
- Regjeringen har lagt fram for Stortinget og fått tilslutning til Bergensprogrammet for transport, byutvikling og miljø, som innebærer en storsatsing på kollektivtransport i Bergen de neste ti årene, med blant annet bygging av bybane.

- Forvaltningsforsøk: Bergen og Trondheim overtok fra 1. januar 2004 ansvaret fra fylkeskommunene for drift av kollektivtrafikk og disponering av vegmidler innenfor bygrensene, som en forsøksordning for å få en mer helhetlig transportpolitikk i storbyene. Også i Kristiansand- og Stavangerområdet er det igangsatt forsøk med mer samordnet organisering av transportsystemet.
- Hovedstadsområdet: Samferdselsministeren har opprettet et eget samordningsorgan for kollektivtransporten i hovedstadsområdet (Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold). Formålet er å få et mer samordnet, enhetlig og attraktivt kollektivtilbud i det sentrale Østlandsområdet.
- Det er fra 2003 avsatt øremerkede midler for prosjekter som øker tilgjengeligheten for funksjonshemmede i kollektivtransporten. Ordningen er på 6 mill. kr, og skal komme i tillegg til de ulike etatenes budsjetter for slike tiltak. Det er fra våren 2003 også satt strengere krav for tilgjengelighet for funksjonshemmede ved nye løyver til ekspressbussruter.
- Samferdselsministeren nedsatte i 2002 en arbeidsgruppe som til å foreslå tiltak som kan forebygge ran, trusler og vold i kollektivtrafikken. Basert på arbeidsgruppens innspill legger Samferdselsdepartementet i 2005 fram en veileder for transportsektoren om virkemidler som kan forebygge vold- og ranshendelser på arbeidsplassen, samt begrense skadevirkningene av eventuelle voldshendelser.
- Det er gjort letterer for kommunene å fjerne bilvrak fra offentlig tilgjengelig grunn – det vil fjerne miljøfarene slike vrak utgjør og frigjøre betydelige arealer i byene til andre formål.

Jernbane

- Regjeringen har gjennomført den største jernbanesatsingen i moderne tid (med unntak av den ekstraordinære utbyggingen av Gardermobanen i perioden fra 1994 til 1998). Vi bruker for 2005 ca 6,4 mrd kr til jernbaneformål (korrigert for innføringen av merverdiavgift), en økning fra 4,8 mrd kr i 2001. Dette tilsvarer en styrking av jernbanebudsjettet med 33 prosent nominelt siden 2001. Realveksten er 20 prosent.
- Det brukes 1,5 mrd kroner til kjøp av persontransporttjenester med tog, en økning på 515 millioner kroner (52 prosent nominelt og 42 prosent reelt) siden Regjeringen tiltrådte.
- Jernbaneinvesteringene har økt med 591 millioner kroner fra 1118 mill kr (2005-kr) i 2001 til 1709 mill. kr i 2005. Dette tilsvarer en realøkning på 53 prosent. I 2004 var jernbaneinvesteringene på rekordhøyde 1 870 millioner kroner. I forslaget til ny Nasjonal Transportplan foreslås en videre sterk satsing på jernbanen de neste ti årene, med hovedvekt på utbygging av nye dobbeltsporstrekninger i storbyområdene og hovedbanenettet.
- Det er satt i gang en rekke nye større jernbaneprosjekter, blant annet nytt dobbeltspor Asker – Sandvika, et prosjekt til 4,2 mrd. kroner, 1,7 mrd. kr til utbygging av GSM-R, krysningsspor på Vestfoldbanen, opprustning av Lieråsen tunnel, fjernstyring av Nordlandsbanen på strekningen Mosjøen – Bodø, bygging av ny godsterminal på Ganddal i Rogaland. I tillegg planlegges dobbeltsporutbygging Sandnes – Stavanger, Lysaker stasjon, nytt dobbeltspor Lysaker – Sandvika, utbygging til to spor mellom Bergen stasjon og Fløen og modernisering av godsterminalen på Alnabru i Oslo.
- Det er bygget ut sikker togradiokommunikasjon, GSM-R på alle banestrekninger som ikke hadde togradiosystemet Scannet tidligere, det vil si Nordlandsbanen, Rørosbanen, Raumabanen og Støren-Trondheim. Det bygges trafikkstyringssentral for GSM-R i Trondheim. GSM-R bygges nå videre ut til de

andre strekingene i fase 2. I 2005 kommer GSM-R på Gjøvikbanen, Østfoldbanens østre linje og Flåmsbanen, samt prosjektering og grunnerverv for utbyggingen på resten av jernbanenettet som etter planen skal bygges ut i 2006 og 2007.

- Infrastrukturen for jernbane og luftfart er inkludert i momssystemet fra 2005 slik at investeringer i jernbane og luftfart i større grad blir likebehandlet med veginvesteringer.
- 2004 ble et godt år for jernbanetrafikken. NSB hadde en positiv trafikkutvikling i persontrafikken med en samlet trafikkøkning på 2,8 pst. målt i antall reiser, og 8 pst. målt i antall personkm. Følgende strekninger hadde den største trafikkveksten for NSB's persontog i 2004: Halden-Oslo: 23 pst, Røros-Hamar: 16 pst, Kristiansand-Oslo: 15 pst., Bodø-Trondheim: 14 pst, Lillehammer-Oslo: 11 pst og Bergen-Oslo: 10 pst. Det er også vekst i togtrafikken så langt i 2005.
- Punktligheten i togtrafikken i 2004 har vært bedre enn på mange år. På de fleste strekninger har det ikke vært registrert bedre punktlighet siden målingene startet på 1970-tallet.
- Flytoget er blitt en stor suksess og har en markedsandel på 32,5 prosent. Flytoget gikk i 2004 for første gang med overskudd i driften siden starten i 2000, og trafikken økte med 7,1 pst. i 2004 sammenlignet med året før.
- Det er fra 1. mars 2003 gitt mulighet for alle godkjente selskaper til å begynne med godstransport på jernbanen i Norge, for å stimulere til mer godstransport med bane. Godstransporten på bane viser tydelig vekst. Cargo Nett AS hadde i 2004 en vekst på hele 18 pst. i transporten av containere og semitrailere.
- Bevilgningene til tiltak for bedre tilgjengelighet for bla. funksjonshemmede, slik som trinnfri ankomst til perronger, og bedring av sikkerhet, reiseinformasjon og merking er ca tredoblet, fra 13,8 millioner kroner i 2001 til 41 millioner kroner i 2005.

2. Høyt aktivitetsnivå for vegutbygging

- For 2005 bevilges det 12,8 milliarder kroner på vegbudsjettet. Dette er en økning på 25 prosent, nærmere 2,6 mrd kr siden 2001 (nominell økning). Realøkningen i 2005 kroner er 1350 mill kr., tilsvarende 11,5 prosent. I tillegg kommer i overkant av 3 milliarder kroner i bompengemidler.
- Veginvesteringene er økt med 29,4 prosent, tilsvarende 1290 mill kr. (nominelt) siden 2001. Realøkningen i 2005- kroner er på 866 mill. kr, 18 prosent.
- Drift og vedlikehold av vegnettet er økt med 18,3 prosent, tilsvarende 924 mill kr. (nominelt). Realøkningen i 2005- kroner er på 247 mill. kr, 4,3 prosent.
- Sem-erklæringens løfter om økt satsing på veginvesteringer med 600 mill. kr per år i forhold til Ap-regjeringens forslag, mao 2,4 mrd kr over fire år er mer enn oppfylt når også de to inngangssatte OPS-prosjektene regnes med.
- Det er bygget 395 km med ny veg i perioden.
- Sammenhengende firefeltsveg på E6 gjennom Østfold vil stå ferdig i 2008. Vegen er framskyndet fra tidligere planer om ferdigstilling en gang etter 2011.
- "Grusveipakken" ble ferdig gjennomført i 2003 – det vil si at alle riksveger i Norge har fått fast dekke (unntatt "museumsveger").
- Det er bevilget 183 millioner kroner til å utvikle de nye "nasjonale turistvegene" i perioden 2002-2005. I tillegg kommer midler som er bevilget innenfor de fylkesfordelte rammene til øvrige riksveger i 2002 og 2003. Det dreier seg om tilrettelegging for næringsutvikling og turisme gjennom blant annet skilting, visuelle forbedringer, utsiktspunkter, rasteplasser informasjon og profilering.

- Regjeringen er i ferd med å gjennomføre tre prøveprosjekter for OPS (offentlig-privat samarbeid) i vegsektoren. Det første av disse (E39 Øysand – Thamshavn i Sør-Trøndelag) hadde byggestart i 2003 og prosjektet åpnes for trafikk høsten 2005. Anleggsarbeidene på E39 Handeland – Feda i Vest-Agder startet i 2004, og prosjektet er planlagt åpnet for trafikk høsten 2006. Gjennomføringen av det tredje prosjektet, E18 Grimstad – Kristiansand i Aust- og Vest-Agder ble vedtatt av Stortinget i februar 2005, og utbyggingen vil mest sannsynlig bli ferdigstilt i 2009. Erfaringene er så langt positive - den videre bruken av OPS i vegsektoren vil bli avgjort etter en samlet vurdering etter at anbudsprosessen for alle de tre prøveprosjektene er gjennomført.

3. Styrket innsats for trafikksikkerhet

- Det er i perioden 2002-2005 bevilget om lag 1 620 millioner kroner til særskilte tiltak for trafikksikring på vegnettet. Dette utgjør i gjennomsnitt 405 mill. kr pr år, en økning på ca 120 millioner kroner i forhold til bevilgningen i 2001. I tillegg kommer om lag 220 mill kr i bompenger i perioden. Tiltak for økt trafikksikkerhet er bla. bygging av midtrekkverk, utbedringer av kurver og kryss, bedre tilrettelegging for myke trafikanter, montering av rekkverk og økt bruk av automatisk trafikkontroll. I tillegg kommer midler til gang- og sykkelveger, kontroll, tilsyn, rassikring og trafikksikringstiltak ved bygging av nye veger.
- Det er bevilget om lag 1 390 mill kr. på gang- og sykkelveier i perioden 2002-2005, inkludert 440 mill. kr i bompenger. I tillegg kommer bygging av gang- og sykkelveger som inngår i strekningsvise tiltak. Til sammen vil det bygges 57 km gang- og sykkelveger i 2005, og 240 km i hele perioden 2002-2005. Midlene går i stor grad til prosjekter som gir et mer sammenhengende gang- og sykkelvegnett i sentrumsnære områder og til prosjekter som gir sikrere skoleveg.
- En Nasjonal sykkelstrategi for de neste ti årene er utarbeidet på oppdrag fra Samferdselsdepartementet, spesielt rettet inn mot økt sykkelbruk i byer og tettsteder. Hovedmålet for strategien er at det skal bli tryggere og mer attraktivt å sykle. Samferdselsministeren har også igangsatt forsøk med å tillate sykling i begge retninger i enveiskjørte gater, for å lette framkommeligheten for syklister i bysentrum.
- I Nasjonal Transportplan er det foreslått og vedtatt en ambisiøs sykkelstrategi på 2,6 milliarder statlige kroner de neste ti årene, som en oppfølging av arbeidet med en egen Nasjonal Sykkelstrategi.
- I perioden 2002-2005 vil det bli tatt i bruk om lag 60 kilometer ny veg med fire felt, mot om lag 50 km i forrige periode. I tillegg er det i perioden satt i gang arbeid med enda 62 kilometer veg som vil bli åpnet for trafikk etter 2005.
- Prøveordningen med bygging av midtrekkverk på to- og trefelts veger ble startet opp i inneværende periode. Det vil bli bygget ca. 70 kilometer midtrekkverk langs eksisterende to- og trefelts veger i perioden 2002-2005.
- Innsatsen mot rassikring er styrket med over 30 prosent i perioden, fra i gjennomsnitt 370 mill. kr i perioden 1998-2001 til i snitt 490 mill kroner per år i 2002-2005. Det er forventet utbedret 37 rasutsatte strekninger og 130 rasutsatte punkter i perioden.
- Fra 1. januar 2005 innføres den nye modulbaserte førerkortopplæringen som vil legge til rette for tryggere trafikk.
- Politiets kontrollinnsats på vegene er økt, og det er gitt klarsignal for utvidet bruk av ATK (automatisk trafikkontroll)

- Regjeringen har foreslått og fått vedtak i Stortinget å innføre prikkbelastning i førerkortet, for å straffe hardere de notoriske råkjørerne. Ordningen ble innført 1. januar 2004.
- Antallet kontroller av tunge kjøretøy er økt med 55 000, fra 220 000 i 2001 til planlagt 275 000 i 2005. Antall bilbeltekontroller er fordoblet, fra 440 000 i 2001 til planlagt 875 000 i 2005.
- Innsatsen for å forebygge russebilulykker er skjerpet, med blant annet gratis russebilkontroll, kveldsåpne trafikkstasjoner og økt kontrollaktivitet.
- Fra 1. januar 2005 ble det satt strengere krav til mopedførere, med bedre opplæring og krav om førerkort.
- Det er innført strengere krav til vandel (politiattest), økonomisk evne (garanti) og faglig kompetanse ved innvilgelse av drosjeløyver.
- Den nye Statens havarikommisjon for transport utvides til også å omfatte vegtrafikkulykker, og vil bli gjort gjeldende fra høsten 2005.
- Sikkerheten i luftfarten er svært høy. De fleste investeringstiltakene i Avinor gjelder opprustning av infrastrukturen og innebærer en styrket sikkerhet for flytrafikken. I tillegg kommer såkalte "security-tiltak". Det vil si tiltak mot terror og sabotasje mot luftfarten. De samlede investeringene i Avinor beløper seg til 769 mill. kr.

4. Nasjonal transportplan 2006-2015

Regjeringen fremmet i 2004 forslag til Nasjonal transportplan som innebærer:

- 170 milliarder kroner til veg- og jernbanenettet over 10 år
- Større vekt på sikkerhet i vegtrafikken
- Mer miljøvennlig bytransport – med redusert bilavhengighet og økt kollektivtrafikk
- Bedre framkommelighet i og mellom regioner – for å fremme bosetting og næringsutvikling i alle deler av landet
- Et mer effektivt transportsystem, med økt bruk av konkurranse - for å få mer og bedre transport for pengene.

Under behandlingen i Stortinget fikk Regjeringen bred politisk tilslutning til alle disse hovedprinsippene. Stortinget formulerte i tillegg ytterligere ett hovedprinsipp for transportpolitikken:

- Et transportsystem som er tilgjengelig for alle og et transporttilbud som gjør det mulig for alle å leve et aktivt liv.

Regjeringen foreslo at det i tiårsperioden 2006-2015 skal brukes i alt 192,5 milliarder kroner over statsbudsjettet til utbygging, drift og vedlikehold av transportnettet i Norge. Dette betyr:

- 47 milliarder kroner til Jernbaneverket
- 122,5 milliarder kroner til Statens vegvesen
- 6 milliarder kroner til Kystverket
- 3 milliarder kroner til statlig kjøp av lufthavntjenester fra Avinor AS
- 14 milliarder kroner i statlig kjøp av persontransporttjenester med tog.

I tillegg til rammen kommer ikke tallfestede statlige bevilgninger til kjøp av rutetjenester med hurtigruten og regionale flyruter, og ekstra bevilgninger til vegutbyggingen i Bjørnvika.

I Stortinget ble rammen vedtatt økt med 22 mrd. kr. Forslag ble fremmet av AP, og fikk subsidiær støtte fra FRP, SP, og SV. I disse partiers prinsipale forslag var det imidlertid store sprik når det gjaldt satsing på bane og veg. SV har senere signalisert tvil om de vil følge opp vegsatsingen og FrP om de vil følge opp jernbanesatsingen. Det er derfor høyst usikkert hvordan rammevedtaket blir fulgt opp av flertallet.

5. Modernisering og konkurranse for bedre tjenestetilbud

Veg og jernbane

- Omstilling, modernisering og konkurranseutsetting innenfor Statens vegvesen gjør at det innen 2008 kan spares mellom ca. 850 mill. kr, noe som gir mer penger å bygge veg for. Besparelsen kommer både fra den interne effektiviseringen i Statens vegvesen og fra konkurranseutsettingen. Prisene for drift og vedlikehold (funksjonskontrakter) har sunket med mellom 10 og 15 prosent.
- Statens vegvesens produksjonsavdeling er fra 01.01. 2003 omdannet til statsaksjeselskap (Mesta AS) og skilt ut fra forvaltningsvirksomheten. Alle nye oppdrag på riksvegnettet blir nå konkurranseutsatt.
- Det tyngre vedlikeholdet i Jernbaneverket er skilt ut i et statlig eid aksjeselskap, BaneService fra 1. januar 2005, og det legges etter hvert til rette for konkurranseutsetting også av det øvrige vedlikeholdet.
- Varslet økt konkurranse på jernbanen gir allerede før den er innført økt effektivisering i NSB.
- Den første konkurranseutsatte persontogstrekningen i Norge, Gjøvikbanen, er tildelt i mai 2005. Resultatet av Det er kunngjort konkurranse på Gjøvikbanen for å kunne gi et bedre togtilbud for de reisende. Det tas sikte på oppstart sommeren 2006. Etter hvert vil hele jernbanenettet konkurranseutsettes. De neste strekningene er Sørlands- og Bergensbanen.

Luftfart

- Regjeringen har fjernet flypassasjeravgiften fra 1. april 2002, og opprettholdt Konkurransetilsynets vedtak om forbud mot opptjening av bonuspoengene på innenlandsreiser, med virkning fra august 2002. Dette har bidratt til økt konkurranse i norsk innenriks luftfart og lavere flypriser.
- Nye anbudsrunder for kjøp av flyruter i distriktene er gjennomført. Konkurranse om drift av ruteområdene har bidratt til å begrense statens utgifter til flyrutekjøp.
- Luftfartsverket ble 1.1.2003 omdannet til statlig eid aksjeselskap (Avinor AS)
- Regjeringen har foreslått og fått Stortingets tilslutning til at anbud skal tas i bruk som gjennomgående prinsipp ved offentlig kjøp av transporttjenester, og at hovedregelen i anbudskontrakter skal være belønningsordninger som gjør det lønnsomt å forbedre kvaliteten på tilbudet til brukerne (kvalitetskontrakter).
- Regjeringen har tildelt konsesjon til Forsvaret for å etablere sivil flyplass på Rygge. En sivil lufthavn på Rygge vil legge til rette for et bedre flyrutetilbud til de reisende i regionen. Etter de planer som foreligger skal driften av flyplassen skje i samarbeid med et privat selskap. Dette vil gi økt konkurranse om flypassasjerene i det sentrale Østlandsområdet.

Sjøtransport

- 23 fergesamband ble utlyst på anbud i 2004 og 2005. Anbudene gjøres for å få mer ut av pengene som brukes på ferjedrift. Som ledd i arbeidet med

effektivisering av ferjedriften tas det sikte på at de fleste ferjesamband skal være lyst ut på anbud innen utgangen av 2009. Opprettholdelse og forbedringer i ferjetilbudet avhenger av at ferjedriften effektiviseres.

- Det er gjennomført tilbudsforbedringer på flere stamveisamband, bla E39 Molde-Vestnes, E10 Bodø-Moskenes, E39 Halhjem-Sandvikvåg, E39 Mortavika-Arsvågen og sambandet Stavanger-Tau. I tillegg kommer oppretting av nattferje på stamvegsambandene E39 Anda-Lote, E39 Volda-Folkestad og E39 Halså-Kanestraum.
- Innsparte statlige tilskudd til ferjedrift kan brukes til å finansiere bruer/ tunneler som gir ferjeavløsning. Dette bidrar til raskere utbygging av viktige vegprosjekter i mange av kystfylkene.
- Nytt takstsystem prøves ut på flere ferjestrekninger, som bl.a. innebærer at passasjertakstene innarbeides i kjøretøytakstene. Dette er et ledd i arbeidet med å innføre et felles elektronisk betalingssystem for bomstasjoner og i ferjedriften. Sparte utgifter ved forenklet billettinnkreving vil benyttes til å styrke ferjetilbudet.
- Statlig kjøp av sjøtransporttjenester på kyststrekningen Bergen-Kirkenes ble lyst ut på anbud og tildelt i 2004.

Post og tele

- Regjeringen har fremmet og fått vedtatt en ny Lov om elektronisk kommunikasjon som stimulerer til økt konkurranse og mer nyskapende tjenester, til erstatning for dagens telelov.
- Den nye Ekomloven er supplert med en ny ekomforskrift som utfyller loven med regler som fremmer konkurransen og regler som bl.a. gjør det trygt og enkelt å skifte tjenestetilbyder for fastnettelefon, og som sikrer at de som selger teletjenester ikke lenger kan flytte kundene over fra en tjenestetilbyder til en annen uten at kunden har gitt skriftlig forhåndssamtykke.
- Regjeringen har lagt fram to stortingsmeldinger om situasjonen i mobilmarkedet, som ble behandlet i Stortinget våren 2003. Her har Regjeringen bla. åpnet opp for å gi virtuelle operatører (tilbydere av teletjenester som ikke selv har bygd egne nett) tilgang til eksisterende telenett, for å styrke konkurransen i telemarkedet. Dette har bla bidratt til kraftig fall i SMS-prisene.
- Samferdselsministeren åpnet i august 2002 et nytt nettsted i offentlig regi, telepriser.no, for å gjøre det lettere for folk å sammenligne telepriser og utnytte konkurransen i markedet.
- Særlovselskapet Posten Norge BA er omdannet til statlig eid aksjeselskap, som gir større fleksibilitet ved nødvendige omstillinger for å kunne utføre samfunnsplagte tjenester så effektivt som mulig, og for å kunne hevde seg i den stadig økende konkurransen på postmarkedet.
- For å oppnå bedre og billigere posttjenester – har Regjeringen foreslått å avvikle Postens gjenværende enerett fra 1. januar 2007.

6. Sterk satsing på moderne miljøteknologi

- Satsingen på forskning er kraftig styret. Det bevilges for 2005 i alt 155,7 millioner kroner til forskning, utredning og utvikling. Dette er en økning på 19,6 millioner kroner i forhold til 2004, og 58,7 mill. kr fra 2001. I tillegg kommer de statlige transportetatenes egen satsing på disse formålene.

- Satsingen på hydrogen og nullutslippsteknologi er økt kraftig. Vi bruker for 2005 22,6 millioner kroner til forsøk med alternative drivstoff og miljøvennlig teknologi, en økning på 17,6 mill. kr (mer enn en tredobling) siden 2001.
- For å gjøre utslippsfrie biler mer attraktive i byene, har Samferdselsdepartementet åpnet for forsøk med å gi el-biler tilgang til kollektivfelt fra 1. juli 2003. Dette er gjort til en varig og nasjonal ordning i 2005 og gjelder både for elbiler og hydrogenbiler. Elbiler har fått fritak for det alt vesentlige av skatter og avgifter.
- Miljøvennlige naturgassferger settes inn på to samband på Kyststamvegen, E39 over Boknafjorden og Bjørnafjorden. Fergene vil bygges ved norske verft. Gassfergene vil gi bedre transportstandard, lavere miljøutslipp og økt aktivitet og produktutvikling ved norske verft. Reduksjonen i NO_x utslipp blir opptil 90% i forhold til konvensjonell dieseldrift.
- Samferdselsdepartementet leder et arbeid i regjeringen for å legge fram en nasjonal satsing på biodrivstoff innen juli 2005.
- Regjeringen utnevnte i 2003 et nasjonalt Hydrogenutvalg, og Samferdselsdepartementet nedsatte en egen ekspertgruppe for bruk av hydrogen i transportsektoren. Begge disse utvalgene la fram sine rapporter våren 2004. Regjeringens strategi for oppfølging av Hydrogenutvalgets anbefalinger vil bli fremmet i 2005. I november 2003 inngikk Norge en partnerskapsavtale med USA, EU-kommisjonen og 13 enkeltland om å framskynde utviklingen og kommersialiseringen av hydrogenteknologi.

For øvrig vises til:

- Samarbeidsregjeringens statusrapport av 22. juni 2005
- "Venstre gjør forskjellen". Kortversjons brosjyre fra Venstres stortingsgruppe juni 2005.

Venstres stortingsgruppe, 23. juni 2005.